

תקציב הוויכוח לנשים 2009

"נשים לתקציב הוגן" דו"ח שנתי 2009

פורום "נשים לתקציב הוגן"

הפורום מקדם הטמעה של חשיבה מגדרית - ג'נדר מיינסטרימינג (Gender Mainstreaming), בעיצוב, ניתוח ובקרה של מדיניות, במטרה להגביר את השוויון בין נשים וגברים. הניסיון במקומות שונים בעולם מראה כי שוויון בין נשים וגברים מיטיב עם מצבה הכלכלי של כלל האוכלוסייה. ההנחה המרכזית העומדת בסיס עבודת הפורום היא שהתקציב אינו כלי נייטרלי אלא כלי פוליטי המשקף סדרי עדיפויות כלכליים וחברתיים ולפיכך, יש לו השלכות שונות על נשים ועל גברים ועל קבוצות חברתיות שונות.

בהתאם, עורך הפורום מדי שנה ניתוח מגדרי של תקציב המדינה. ניתוח זה כולל בחינה של החלטות וסעיפים תקציביים תוך הארת האופן שבו אלה משפיעים באופן שונה על קבוצות שונות של נשים וגברים.

מלבד ניתוח של הצעת התקציב, הפורום בוחר מדי שנה תכניות לאומיות, פרויקטים או שירותים ועורך להם ניתוח מגדרי. המטרה היא לבחון מי נהנים מתכניות ושירותים אלה, בעבור מי הם אינם נגישים והאם מובאים בחשבון הצרכים של נשים וגברים בעת תכנון והפעלה של תכניות ושירותים אלה.

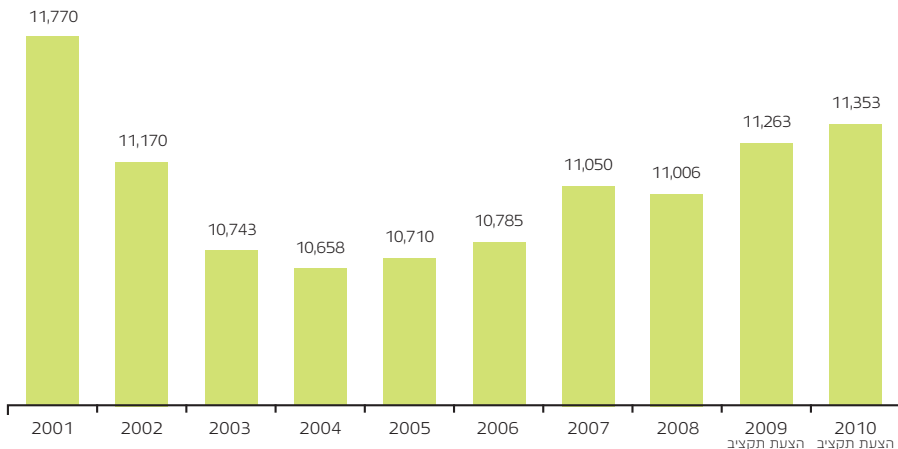
הפורום עובד ישירות מול מקבלי החלטות על מנת לקדם את הרעיונות של ניתוח מגדרי של תקציבים ושל הבאת מגדר למרכז קבלת ההחלטות וקביעת המדיניות הציבורית. במסגרת זו עורכות נציגות הפורום פגישות שוטפות עם נבחרי ציבור ופקידי ממשלה וכן משתתפות בוועדות הכנסת הרלוונטיות.

בשנת 2009 החל הפורום לעסוק בקידום ג'נדר מיינסטרימינג ברשויות המקומיות והבאה בחשבון של מגדר בעת תכנון תקציבים ואספקת שירותים הניתנים לתושבים ברמה המוניציפאלית. פעילות עיקרית בהקשר זה היא הדרכה והכשרה שניתנת לנבחרות ציבור ולעובדות ברשויות מקומיות.

ניתוח מגדרי של תקציב המדינה

ניתוח מגדרי של תקציב המדינה לשנים 2009-2010 מצביע על שתי מגמות עיקריות, שתיהן בעלות השלכות ברורות על מצבם הכלכלי של גברים ונשים בישראל. מחד - המשיך מגמת הפחתת מסים ישירים שהחלה בשנת 2003. ניתוח שערכנו מראה שבדומה לתכנית הפחתת המסים שהונהגה בין השנים 2003-2010, גם התכנית המתוכננת לשנים 2011-2016, לא תעניק ולו שקל אחד נוסף למי שמרוויחה שכר הנמוך מן השכר הממוצע - מעל 75% מהמועסקות. מאידך - נמשכה מגמת שחיקת תקציבי השירותים החברתיים. תקציב 2009-2010 גזר קיצוץ רוחבי גדול בבסיס התקציב של כל משרדי הממשלה - פרט למשרד הביטחון. הביטוי "קיצוץ רוחבי" אינו נושא עימו משמעויות מגדריות עד שנזכרים שכשני שלישים מעובדי המדינה הן נשים. כיוון ששכר הינו מרכיב חשוב בתקציב של כל משרדי הממשלה, כמעט כל פגיעה בתקציבי משרדי הממשלה משפיעה לרעה על נשים - כעובדות מדינה. בנוסף משפיע הקיצוץ על נשים המהוות רוב בקרב מקבלי השירותים.

הוצאה חברתית לנפש, 2010-2001 בש"ח, במחירי 2008

למה לא 2009

החל משנת 2009 מפרסם הפורום סדרה של ניירות מידע על התקציב. השנה פורסמו סך הכל 4 ניירות. בשל תהליך ארוך במיוחד שבסופו התקבל תקציב דו שנתי, פורסמו שלושה ניירות לאורך תקופת אישור התקציב: בחינה של הצעת התקציב שהוגשה לראשונה במאי 2009, בחינה של הצעת התקציב המעודכנת שהונחה על שולחן הכנסת ביולי 2009 ונייר המסכם את מה שנשאר ומה שירד מהצעת התקציב, לאחר אישורו. נוסף ניתח במבט מגדרי את תכנית ההאצה הממשלתית שביקשה לתת מענה על המשבר הכלכלי העולמי שהשלכותיו ניכרות גם בישראל.

ניתוח מגדרי של תכניות לאומיות ושירותים חברתיים

בשנת 2009 עסק הפורום בניתוח של תכניות להפחתת מס הכנסה ומס חברות; בבחינת מצב המעונות והמשפחותונים ביישובים הערביים ובניתוח השלכות המשבר הכלכלי העולמי על נשים בישראל.

הדוח המנתח את התכניות להפחתת מסים ישירים והשפעותיהן על נשים מצביע על כך שמרבית הנשים העובדות אינן נהנות מתכניות אלה והן אינן מהוות תמריצים משמעותיים להשתלבותן בשוק העבודה או להגדלת היקפי המשרות שלהן.

התוספת להכנסה השנתית של שכירה עם שני ילדים בעקבות הפחתת מס הכנסה בש"ח, יחסית לשכר הממוצע של 2008

תוספת שנתית להכנסה: 2016 לעומת 2010	גובה השכר
--	שכר בגובה 75% מהשכר הממוצע
--	שכר בגובה השכר הממוצע (8,075 ש"ח)
4,064	שכר בגובה פעמיים השכר הממוצע
14,444	שכר בגובה ארבע פעמים השכר הממוצע
24,134	שכר בגובה שש פעמים השכר הממוצע

עבודה מול מקבלי החלטות

- בשנת 2009 התמקדה העבודה מול מקבלי החלטות זו בנושאים כגון:
- שינוי הקריטריונים לבנייה והפעלה של מעונות יום כך שאלה יתאימו לרשויות מקומיות בעלות הכנסות נמוכות בכלל ולרשויות ערביות בפרט;
  - קידום הארכת חופשת לידה בתשלום וחופשת לידה לגברים;
  - פעילות למען אכיפת חוק תיקון פקודת הסטטיסטיקה, חוק שהפורום סייע לקדם והמחייב כל רשות ציבורית לאסוף, לנתח ולפרסם נתונים כשהם מפולחים על פי מגדר;
  - השתתפות בדיונים העוסקים בתעסוקת נשים ערביות ובחסמים המבניים העומדים בפניהן;
  - השתתפות בדיונים העוסקים בהשתתפות המדינה בהוצאות הטיפול בילדים ובדיונים העוסקים בקרן לעסקים קטנים שההלוואות שהיא מעניקה אינן נגישות לנשים המבקשות להקים עסקים זעירים.

פעילות ברשויות מקומיות

בשנת 2009 נערכו שני קורסים בשיתוף הרשות לקידום מעמד האישה במשרד ראש הממשלה בערים באר שבע ומודיעין. קורס נוסף, בשיתוף מרכז השלטון המקומי נערך עבור יועצות למעמד האישה ונבחרות ציבור מעשר רשויות מקומיות ומשתי מועצות אזוריות. במסגרת הקורס ערכו המשתתפות פרויקטים מסכמים בנושאים הקשורים לעבודתן ומדגימים חשיבה מגדרית בתכנון של תכניות ותקציבים עירוניים.

לדוגמא עבודתן של נציגות העיר הרצליה עסקה בניתוח מגדרי של תקציבי הספורט העירוניים במבט מגדרי. עבודה זו הצביעה למשל על התפלגות הספורטאים בעיר לפי מגדר מחד, (נשים מהוות 37% מכלל הספורטאים) ועל חלקם היחסי בתקציבי הספורט העירוניים מאידך (רק 25% מהתקציב לאיגודי ספורט מוענק לאיגודים של נשים).

הרחבת הנראות הציבורית של הפורום

אחת לחודשיים מפיק הפורום ידיעון העוסק בנושאים על סדר היום ומופץ לכלל החברות בפורום כמו גם לתקשורת ולכל חברי הכנסת. הידיעונים מאפשרים לאלה המקבלים אותם להיות מעודכנים בעבודת הפורום, עמדותיו ופעילויותיו.

- בשנת 2009 עסקו הידיעונים בנושאים כגון:
- סטטיסטיקה מגדרית;
  - המשבר הכלכלי העולמי והשלכותיו על נשים בישראל ובעולם;
  - מעקב אחר חוק עידוד תעסוקת אמהות לילדים עד גיל חמש;
  - קידום שוויון בין המינים בשוודיה.

בניית יכולות של החברות בפורום

במהלך שנת 2009 נסעו שתי חברות צוות לסיור לימודי בשוודיה שבמהלכו קיימו פגישות רבות עם נציגים ממשרדי ממשלה וממרכז השלטון המקומי בשוודיה. הסיור קדם את הבנתנו באשר למודל השוודי לקידום שוויון בין המינים בכלל ולניתוח מגדרי של תקציבים ותכניות ממשלתיים בפרט, מודל שנחשב מהמתקדמים בעולם. תיאור המדיניות השוודית לקידום שוויון בין המינים והלקחים שניתן להפיק מהמדיניות זו וליישם בישראל, תועדו בדוח ובו ניתן לעיין באתר הפורום www.wbf.org.il

בשנת 2009 קיים הפורום דיון לנשים ולנציגות הארגונים החברות בו בנושא השתתפות הממשלה בהוצאות הטיפול בילדים. בדיון השתתפו מומחיות מתחומים שונים שהציגו מגוון של פתרונות אפשריים כולל: בחינת מנגוני ניכוי וזיכוי במס, הכרה בהוצאות טיפול בילדים וסבסוד מעונות יום ומשפחתונים לילדים עד גיל 3.

בשנת 2009 הפורום ארגן שני קורסים בכלכלה חברתית וניתוח מגדרי של תקציבים לארגונים החברים. קורס ראשון נערך בתל-אביב עבור ארגוני הפורום הממוקמים במרכז הארץ וקורס שני - בחיפה, עבור ארגונים הממוקמים בצפון.

הפורום בתקשורת

בשנה האחרונה הפורום הופיע כ-15 פעמים בעיתונים ואתרים חדשותיים מובילים. בנוסף הופיעו עמדות הפורום באתריהם של ארגוני נשים וארגונים חברתיים אחרים. נציגות הפורום התראיינו כ-6 פעמים בתכניות רדיו וטלוויזיה שונות.

ארגוני הפורום:

פורום נשים לתקציב הוגן הוקם בשנת 2004 והוא כולל מאות נשים ועשרות ארגונים יהודים וערבים, ארגונים פמיניסטיים, ארגונים חברתיים וארגוני זכויות אדם הפועלים במשותף לקידום כלכלה הוגנת.

על ארגוני הפורום נמנים:

אג'נדה, אל אהאלי-מרכז לפיתוח קהילתי, אחותי, אישה לאישה, איתך, אלזהראא, אלנוהוד - העמותה לקידום השכלת נשים בדואיות בנגב, א.פ.ש.ר.י, האגודה לזכויות האזרח בישראל, היחידה לקידום נשים בתנועה הקיבוצית, המרכז היהודי ערבי לפתוח כלכלי, המרכז לפלורליזם יהודי, העמותה להעצמה כלכלית לנשים, ויצ"ו, כייאן - ארגון פמיניסטי, מועצת נשים תל אביב-יפו, מרכז מהות - מידע הדרכה ותעסוקה לנשים, מהפך-תג'יר, מוסאווא, מען- פורום ארגוני הנשים הערביות-בדואיות בנגב, מרכז אדוה, מרכז לייפר ללימודי האישה והמגדר, מרכז תמורה, עמותת נשים נגד אלימות, עדאלה, פמיננסי - המכללה להעצמת נשים, קואליציית נשים לשלום, קהילת נשים לומדות - כפר קרע, קול האישה, קולך- פורום נשים דתיות, שדולת הנשים בישראל; נשים פרטיות למען המטרה

שותפים שבלעדיהם עבודת הפורום לא היתה מתאפשרת:

Hadassah Foundation
Nathan Cummings Foundation
National Council of Jewish Women
Women's Giving Foundation of Baltimore
European Union
New Israel Fund
Dafna Izraeli Fund

נשים לתקציב הוגן

ת.ד. 36529 תל אביב 61364

טל. 03-5608871

פקס. 03-5602205

www.wbf.org.il

yaeladva@bezeqint.net

